

РЕЦЕНЗІЇ

НОВА ТЕОРЕТИЧНА РОБОТА В УКРАЇНСЬКІЙ ФОЛЬКЛОРИСТИЦІ ЛАБАЩУК ОКСАНА ВАСИЛІВНА «НАТАЛЬНИЙ НАРАТИВ І УСНА ТРАДИЦІЯ: СИНТАКТИКА, СЕМАНТИКА, ПРАГМАТИКА». – ТЕРНОПІЛЬ, 2013

Ярослав ГАРАСИМ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000*

Методологічні пошуки сучасної фольклористичної науки скеровані на багатогранне висвітлення тих явищ традиційної духовної культури, які залишаються «чутливим барометром суспільних процесів». У рецензованому монографічному дослідженні О.В.Лабашук запропоновано певний відхід від класичного розуміння основного об'єкта фольклористики, а в інтерпретаційному фокусі дослідниці опинилися тексти, що за жанровими атрибутами максимально наближені до народної прози, хоча ступенем художності й доволі віддалені від неї. Авторка проаналізувала у методологічних координатах синтактики, семантики та прагматики досить великий обсяг власноруч записаних меморативних текстів, у яких відображено спомини жінок про різні етапи, пов'язані з очікуванням і народженням дитини. Теоретичну основу дослідження становлять концепції наративних трансформацій Вольфа Шміда і Жерара Женетта, наукові тексти так званого жіночого дискурсу та найновіші досягнення учених, які активно використовують матеріали усної історії.

Книга тернопільської дослідниці дуже вдало структурована, основний текст розпросторено на шість розділів, кожен з яких складається з кількох параграфів. Зважаючи на інноваційність обраного підходу, зокрема для української фольклористики, цілком виправданим є те, що О.В.Лабашук докладніше зупиняється на представленні сучасних інтерпретацій поняття «фольклор». Новаторський характер монографії спричинився до того, що поряд з досягненнями української та зарубіжної фольклористики, до аналізу залучено сучасні етнолінгвістичні та лінгвофольклористичні концепції, а також праці з семіотики, прагматики тощо. Авторка справедливо зауважує, що тексти автобіографічних споминів вже ставали предметом уваги фольклористів, наголошуючи водночас – найчастіше це були меморати, пов'язані з важливими суспільними подіями і процесами. Індивідуальні ж розповіді як суб'єктна фольклорна парадигма у цьому плані найменш вивчені, що зрештою й становить актуальність подібних студій у наш час.

Рецензоване дослідження, якщо його накладати на класичну фольклористику, є досить дискусійним, але, відчувши це, Оксана Лабашук одразу у першому розділі книги продемонструвала свою наукову ерудицію, начитаність, залучила достатньо теоретико-методологічних та фактологічних ресурсів, аби довести читачеві, що це є все ж таки фольклористика. В результаті аргументаційна база виявилася доволі солідною, що є свідченням наукового гарту дослідниці. Щодо розширення об'єкта вивчення у фольклористиці, то воно є правомірним, більше того, воно є доцільним. Справді фольклористика завдяки цьому дослідженню збагатилась наратологічними спостереженнями і методологічним інструментарієм. У монографії простежуємо збалансоване співвідношення теорії і практики, хоча загалом цю роботу можна окреслити як густо теоретичну.

Аналізуючи особливості натального наративу О.В.Лабашук поєднує методологічну стратегію філолога (для виокремлення фабульності, сюжету, способів нарацій) з концептуальними надбаннями суміжних гуманітарних галузей, у результаті чого дослідження набуває чіткого міждисциплінарного характеру. Усі теоретичні узагальнення фольклористики щедро проілюстровані практичним оповідним матеріалом, записаним від величезного числа інформантів, перелік яких додано до монографії.

Джерельна база для вивчення персональних наративів у фольклористиці є сьогодні належно репрезентованою. Ми маємо наративи про голодомор, про війну, про переселення та ін. У типологічному плані ці явища дуже схожі, а тому дають підстави для серйозних наукових порівнянь. Інша справа, що, скажімо, спогади про переселення корелюються з історичною пам'яттю цілої нації. Фольклористика тут має свої наукові зацікавлення. Ключовим терміном, який вживає Оксана Лабашук, описуючи характер співвідношення фольклору та дійсності, є термін *досвід*. Однак, варто наголосити, якщо ми говоримо про *досвід* як ключовий термін у дослідженні з фольклористики, то мусимо розуміти, що йдеться передусім про *художній досвід*.

Підсумовуючи, зазначу, що аналізована монографія є теоретично насиченою, глибокою, новаторською. Методологічні висновки та концептуальні узагальнення дослідниці є такими, що провокують формулювання і постановку перед фольклористикою нових завдань, а відтак мають зацікавити усіх фахівців, що працюють на теренах цієї та суміжних наукових дисциплін.

